

KNOOPPUNT
YPENBURG

A4

KNOOPPUNT
PRINS CLAAS
PLEIN

A12

NS
station

VAN WEERDEN
POELMANPAD

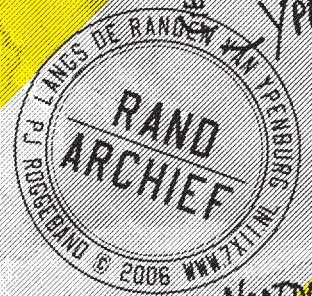
Geluidswal
OP
GELUIDSWAL
FIETSPAD RIJTING
CLASPLEIN

FIETSPAD RIJTING
PRINS
TERUG

CLASPLEIN

A13

YPENBURGSE BOSLAAN

PLAS VAN
REEF

YPENBURGSE
BOSLAAN

YPENBURGSE
STATIONSWEG

LAAN VAN
NOOTDORP

NOOTDORPSE
LANDINGSLAAN

BRASSERSKADE

KORTE
ROUTE

BITTERDETPAD

BRASSERSKADE

MIDDELWEG

WANDELAARS

DWARSKADE

DIJK OP

LANGS
NOOTDORPSE Plassen -
DIJK
TWEEMOLENDESVAAKT

FIETSEERS

BRUG
NOOTDORPSE Plassen

BRUG
TWEEMOLENDESVAAKT

HAZEPAD

WANDEL / FIETSROUTE

LANGS DE RANDEN VAN YPENBURG

- * Korte route 7 km.
- * Lange route 11 km.

Rustpunten: eenzame picknicktafel (zie punt 12), theehuis Het Rieten Dak (zie bij punt 22, u dient dan de Middelweg naar rechts te vervolgen) en diverse gelegenheden in het winkelcentrum (zie punt 25).

Wij geven als startpunt het NS station Den Haag Ypenburg maar u kunt in principe vanaf elk ander punt langs de rand van Ypenburg de route starten.

STARTPUNT NS station Den Haag Ypenburg

De routebeschrijving in 26 stappen wordt afgewisseld met fragmenten uit het digitale Randarchief.

RAFELRANDEN Uitgangspunt van het project "Langs de randen van Ypenburg": kent een Vinex locatie ook rafelranden?

BINNENKOMST 'In Vinex-wijken heb je voortdurend het gevoel dat er iets niet klopt, zonder dat

er concrete dreiging is. De leegte en stilte geven ieder woord en gebaar dezelfde nadruk als op een toneelvloer.'

001

Uit het station gaat u rechtdoor de Ypenburgse Stationsweg op. Aan uw rechterhand ligt achter een hek, en tussen bomen, de Plas van Reef.

SPOORSTROOK Rond het station, de tunnel onder de A12 en het nabij gelegen stadsdeelkantoor in aanbouw hangt een stilte voor de storm gevoel. 'Symbolisch voor een wijk in opbouw. Verlaten. Nog niet af. Berekend op wat kan komen. Wat al lang is beloofd. Maar nog niet is gerealiseerd. En over een jaar of wat: toch een van de drukste punten. Alsof de beloften in een keer zijn ingelost.'

002

Aan het einde van de Ypenburgse Stationsweg gaat u rechts de Ypenburgse Boslaan in en na ongeveer 150 meter gaat u weer rechts en neemt het fietspad richting Voorburg en knooppunt Prins Claus-

plein. Aan uw rechterhand heeft u het GAVI-terrein.

DUMPPLEKKEN Het GAVI-terrein is vernoemd naar Gemeentelijke Afval Verwerkings Installatie. Begin jaren negentig was een gedeelte van het terrein van vliegveld Ypenburg aangewezen voor een grootstedelijke afvalverwerkingsinstallatie. Als de vergevorderde plannen waren doorgevoerd was er, door de strenge milieueisen, nooit een nieuwe woonwijk verrezen!

STADSPARKEN In de oksel van het Prins Clausplein ligt het zogenaamde GAVI-terrein. Nu is het gebied nog woest – waarom laat men het niet zo? Een onstuimig domein als eerbetoon aan weleer. Een enigszins gecultiveerd stadspark waarin de overgebleven dieren, die hier vroeger in grote getale voorkwamen, als fazanten en buizerds nog een kans krijgen. Het sluit bovendien mooi aan op de idyllisch gelegen maar nu bijna opgeslokte Plas van Reef. Omdat deze plas privé-bezit is, is het gelukkig gespaard gebleven van de bouwactiviteiten.

AFRATERING Aan de rand bevindt zich een bonte verzameling van hekken, hekjes, opgerold hekwerk, prikkeldraad, schrikdraad en betonblokken.

003

Aan het einde van het fietspad moet u naar rechts. U stopt onder het Prins Clausplein.

KNOOPPUNTEN Veroorzakers van fileleed. Naast knooppunt Ypenburg kent deze wijk nog een ander knooppunt met landelijke bekendheid: het Prins Clausplein. Een indrukwekkende kolos. Zo grijs en grauw en eigenlijk spuuglelijk maar juist daardoor fascinerend. Lange tijd heeft het me verwonderd of prins Claus zelf vereerd was door deze grijze, ietwat grimmige constructie die naar hem vernoemd is.'

004

U gaat weer terug over hetzelfde fietspad. Rechts heeft u een visvijver, in beheer bij de 's Gravenhaagse Hengelsport Vereniging.. Aan het eind van het fietspad bij de voetbalkooi gaat u rechtsaf de Ypenburgse Boslaan weer op.

VOETBALKOOI Hangplek voor voetballers gelegen aan de Ypenburgse Boslaan. Was deze voetbalkooi ooit bedoeld als een aankondiging voor het stadion van FC Den Haag op deze plek? Als de plannen namelijk waren goedgekeurd was in de oksel van het Prins Clausplein een multifunctioneel stadion verrezen.

005

Na de voetbalkooi passeert u het Prins Maurits Laboratorium, onderdeel van TNO.

RAMPBEWONER Wonen in een plofzone klinkt onschuldig maar ondertussen... Bij het Prins Maurits Laboratorium, onderdeel van TNO Defensie en Veiligheid, wordt namelijk onderzoek gedaan naar de aard en effecten van munitie, explosieven en vuurwerk. Het labo-

ratorium is nog een erfenis van het oude militaire vliegveld. Door de vuurwerkramp in Enschede werden de regels betreffende de opslag van munitie en vuurwerk flink aangescherpt. En zo kon het gebeuren dat een gebied langs de Ypenburgse Boslaan en in plan Boswijk binnen de gevarenzone terecht is gekomen. En daarmee is een merkwaardige patstelling ontstaan: of een streep zetten door de net opgeleverde (of soms zelfs nog te bouwen) huizen of het laboratorium verplaatsen. Het wekt verbijstering dat de overheid de verhuizing maar niet van de grond krijgt en dat het Prins Maurits Laboratorium dat (o, ironie) zelfs onderzoek deed naar de vuurwerkramp in Enschede, en dus weet wat de consequenties kunnen zijn, als 'tijdbom' blijft tikken in een woonwijk.

006

Na Plas Boswijk neemt u het eerste fietspad rechts. Helemaal aan het einde dient u de geluidswal op te gaan (pas op steil!).

GELUIDSMUUR De opvallende constructie van gekooide stenen op een groene heuvel vormt de geluidswal bij Boswijk. Vanaf 'de 'hap' uit de geluidswal – waar het fietspad doorheen snijdt - kun je langs de zichtlijn kijken waar de Postenkade loopt, die vroeger de grens vormde tussen Rijswijk en Nootdorp en nog steeds de scheiding vormt tussen de telefoonnummers 070 en 015.

GRONDOORLOG Het overleven van de (toendertijd) Artikel 12 gemeente Den Haag ging gepaard met 'grondhonger' naar de omringende plaatsen. Het getouwtrek rond Ypenburg (oorspronkelijk eigendom van Rijswijk, Nootdorp en Pijnacker) laat zich lezen als een politieke thriller. Studie naar aanleiding van deze kwestie biedt een confronterend kijkje in de achterkamertjes-cultuur van de politiek.

007

Vervolg (fiets)pad langs de A4, in de verte ziet u het centrum van Den Haag. Als u over de Laan van Hoornwijck bent gegaan ziet u aan uw linkerhand, als eerste gebouw, het Nederlands Forensisch Instituut.

LUCHTRUIMEN Het is frappant om te bemerken dat er diverse organisaties aan de rand van Ypenburg geïncorporeerd zijn die zich bezighouden met het begrip veiligheid. Zo levert het Nederlands Forensisch Instituut, onderdeel van het ministerie van Justitie, een belangrijke bijdrage aan het oplossen van misdrijven door het uitvoeren van technisch-wetenschappelijk onderzoek.

008

U gaat verder over de van Weerden Poelmanpad richting knooppunt Ypenburg. In de bocht ligt links een (fiets)pad tussen de bomen.

SCHAAMGROEN Vroeger was vliegveld Ypenburg voor een groot gedeelte aan het zicht onttrokken door bomen. Dit zogenaamde camouflagebos is door de komst van woningen grotendeels verdwenen. Wat nog rest zijn kleine groepen bomen, nietszeggende bosjes en onderhoudsvrije struiken.

009

Dit pad kan men nemen om naar het ILSY plantsoen te gaan alwaar het stationsgebouw van het voormalige vliegveld Ypenburg is gelegen.

VLIEGVELDEN Tijdens Tweede Wereldoorlog was vliegveld Ypenburg het strijdtonel van schermutselingen. Een van de weinige zaken die nog resten van het voormalige vliegveld is de door de architecten Brinkman & van der Vlugt (bekend van o.a. van Nelfabriek te Rotterdam) ontworpen stationsgebouw. 'Vroeger stonden mensen, die geen toegang konden betalen, zich

hier buiten het hek te vergapen aan de vliegtuigen.'

Laatste Nieuws is dat er plannen zijn voor een helihaven ter hoogte van het voormalig stationsgebouw. Gezien de geluidsoverlast is het nog lang niet zeker dat het er zal komen. Ook zijn er plannen om 105 (!) meter hoge windmolens te plaatsen bij zowel knooppunt Ypenburg en/of bij knooppunt Prins Clausplein.

010

U gaat weer terug langs het fietspad en vervolgt uw route, linksaf, langs het van Weerden Poelmanpad.

011

Na een flauwe bocht staat bovenop de geluidswal de groene werkplaats van kunstenaar Theo Jansen.

STRANDBEEST Fenomeen ontsproten uit het brein van Theo Jansen. Op de geluidswal langs de A13, ter hoogte van de Singel, opereert deze kunstenaar met zijn laboratorium annex werkplaats alwaar hij 'nieuwe natuur' maakt uit PVC buizen en verbindingsmateriaal.

012

Vervolgens doemt een picknicktafel langs de A13 op.

RUISVENSTER Blik op snelweg. Op een desolate plaats aan de van Weerden Poelmanpad staat een eenzame picknicktafel langs de A13.

013

U gaat onder de Rijswijkse Landingslaan door. Links aan het begin van een zijweg, tussen betonblokken, staat een bord met Waarschuwing Wijk in Aanleg

BEPERKINGEN Tien jaar na de start van de bouw staan er nog steeds grote gele borden met de tekst: Wijk in aanleg, onverlichte wegen en obstakels, betreden op eigen risico.

014

Achter dit bord ziet men de veertien huizen van de Mok liggen, de eerste straat van Ypenburg.

RANDEWONER a. Mensen die bewust kiezen om aan de rand van een (nieuwbouw)wijk te wonen. b. Bewoners die zich als eerste vestigen in een nieuwbouwwijk. Zoals in de Mok: 'Hier wonen de echte pioniers. Ook niet-Ypenburgers kennen dat 'rare' rijtje huizen dat daar midden in die weilanden stond en dat moest doen lijken alsof er al een hele wijk was...

015

Aan het einde van dit pad gaat u naar links de Brasserskade op. Na ongeveer honderd meter ligt links, achter hekken, Defensieleergangen.

LUCHTRUIMEN Veiligheid of beter gezegd de verdediging van de landgrenzen staat hoog in het vaandel bij Defensieleergangen.

016

Verderop bij de boerderij aan de linkerkant op de Brasserskade.

VERANDERING De smalle strook tussen de Brasserskade en de Rijswijkse Waterweg. 'De afwisseling van landelijk gebied en woningen of andere objecten achter een muur is opvallend. Sinds de tijd dat ik hier woon heb ik die muur steeds verder door zien trekken'.

SCHEIDSLIJN De val van de Berlijnse Muur staat aan de wieg van deze vinex-locatie. Toen het IJzeren Gordijn open ging kon het militaire vliegveld Ypenburg opdoeken.

017

Brasserskade, bij de hoek met de Middelweg.

HERINDELING Als stil protest gaat er regelmatig een rode spuitbusstreep over plaatsnaambord Den Haag.

DEMARCATIES 'Vele malen per dag zie ik een automobilist voor de obstructie in de Brasserskade tot stilstand komen. Vervolgens zie je vraagtekens uit de auto opstijgen. Hoe nu verder?'

SCHADUWKANT Het turfstekerhuisje dat hier zo lang heeft gestaan op de hoek van de Brasserskade en de Middelweg en ooit als café annex rustplaats diende voor de vermoeide reiziger tussen Delft en Nootdorp is niet meer. Het markante huis stond overigens op een uniek 'drie gemeentenpunt'. Gelegen in Pijnacker keken ze uit op de sportvelden van Delft en via het zijraam op de koeien in Rijswijk. En daar waar meer gemeenten vochten om een been liep in 2002 een vierde (= Den Haag) ermee heen.

KORTE ROUTE Men gaat rechtdoor, verder over de Brasserskade. Bij het kruispunt met de stoplichten steekt men over om vervolgens na de boerderij bij het wandel/fietspad, bij de oversteekplaats naar links te gaan. Men vervolgt de aanwijzingen bij punt 25.

LANGE ROUTE

018

Men gaat naar rechts, de Middelweg op.

SLOOTRANDEN 'Na de reconstructie van de Middelweg en het kappen van de prachtige populieren, is deze laan een racebaan geworden waardoor het merendeel van de gebruikers (voetgangers, honden, fietsers en bovenal kinderen) moet uitwijken naar de slootkant.

019

Op de Middelweg, ter hoogte van Zomereik

NIETPLEKKEN Naturalistisch Clausule Gebied. In deelplan 14 bestaat de mogelijkheid naturalistisch te wonen. Een voormalige landeigenaar heeft

bij de (gedwongen) verkoop van zijn eigendommen aan de overheid bedongen, dat iedere toekomstige huizenkoper of huurder op de hoogte gesteld wordt van het feit dat naturalisme op naburige percelen kan plaatsvinden.

020

Even verderop, aan de Gele Lis, treft men volkstuinten aan.

021

Vervolgens komt een moeilijk stuk. De Middelweg buigt naar rechts maar men dient hier rechtdoor het dijkje op te gaan. Dan links, rechts de brug over Nootdorpse Plassen. Na de brug weer rechts. Dan het bruggetje over de Tweemolentjesvaart over. Na brug weer links over het Hazepad. Hierbij verlaat u Ypenburg en bevindt zich in Delftse Hout. Het Hazepad volgen, dit loopt weliswaar met een kronkel parallel aan de Tweemolentjesvaart.

022

Bij fiets/voetgangersbrug gaat u weer naar links en komt men wederom Ypenburg binnen.

GROENSTROOK 'Als je de fiets/voetgangersbrug bij de Dwarskade afroft richting Pijnacker, verlaat je de bewoonde wereld en kom je terecht in de groene rand die Ypenburg omzoomt'.

STADSRANDEN 'Een grote stad is als een olievlék: steeds verder breidt zij zich uit, invretend in het onge-repte land er omheen.'

023

Dwarskade volgen.

GRENSGEBIED Bij de dijkhuisen en boerderijen aan de Dwarskade, luisterend naar namen als 't Smurfenhuisje', 'De Vesting', 'Bezint eergy begint', komen de nieuwe huizen bijna in de achtertuin. De eigenaar van 'Ruimzicht' zal wellicht de naam van de boerderij moeten veranderen...

024

Aan het einde van de Dwarskade gaat men naar links, de Brasserskade op. Na een paar honderd meter treft men een oversteekplaats, met stoplicht, aan voor voetgangers en fietsers, hier gaat men naar rechts.

DIVERSITEIT Op de Brasserskade ligt een vijf sterren(!) kattenhotel tegenover vogelvilla's in aanbouw.

025

Men vervolgt de weg langs het Bitterzoetpad. Voor u ziet u het winkelhart van Ypenburg opdoemen. Rechts achter de hekken ligt Stichting Ipse (instituut voor verstandelijk gehandicapten) Aan het einde gaat u naar rechts. Over de brug gaat u direct naar rechts, langs de Nootdorpse Landingslaan.

YPENBURGERS Eind 2005 werd er een verkiezing uitgeschreven over de meest opmerkelijke plek langs de rand van Ypenburg. Het zicht op de verkeerstoren bij de Nootdorpse Landingslaan werd door de bewoners tot winnaar uitgeroepen. 'Niet alleen de naam van de Laan maar ook het weidse zicht in de verte doet je automatisch terugdenken aan het vroegere vliegveld. Dit wordt nog eens ondersteund door de verkeerstoren.'

VERSCHILLEN 'Het is zelfs zo bizar dat de bewoners van de Bartholomeuslaan hun voordeur en voortuin in Nootdorp hebben (en daar dus officieel wonen) maar dat het trottoir en de straat Haags grondgebied zijn.'

026

Aan het eind van de Nootdorpse Landingslaan linksaf naar Aalschol-versingel. Dan eerste weg rechts en dan linksaf naar de Laan van Nootdorp en bij de Ypenburgse Stationsweg gaat u rechts richting het NS-station. (Indien u niet het NS Station als vertrekpunt heeft genomen kunt u vervolgen met

Ypenburgse Bosweg en de route bij punt 2. vervolgen)

Deze wandel/fietsroute is een initiatief van Randwachter PJ Roggeband en 7x11 (een initiatief van Artoteek Den Haag)

Omdat de randen nog steeds in beweging zijn, zal getracht worden op de website de meest actuele versie te plaatsen van de wandel/fietsroute. Op- of aanmerkingen over deze route zijn welkom randarchief@7x11.nl